

Verkiezingsprogramma 2023-2027

**Christen
Unie**

SGP

Samen actief in Zuiderzeeland

STEM 15 MAART
VERKIEZINGEN WATERSCHAP

Inleiding

Voor goed rentmeesterschap en verantwoord waterschapbestuur

In dit verkiezingsprogramma willen we uitleggen waarom het belangrijk is om uw stem uit te brengen bij de waterschapsverkiezingen en waar de ChristenUnie - SGP zich voor inzet in het waterschap Zuiderzeeland.

Het waterschap gaat ergens over!

Zonder water groeit er niets. Zowel de mens, de natuur als de economie kunnen niet zonder water. De droge zomers van de afgelopen jaren onderstrepen dat water geen vanzelfsprekendheid is.

Een waterschap heeft drie kerntaken:

1. Waterveiligheid
2. Voldoende en gezond water
3. Schoon, gezuiverd water

Dit zijn belangrijke randvoorwaarden voor ons beheergebied om daarin goed te kunnen leven en werken.

Dit is onze motivatie

Wij zetten ons in voor ons waterschap dat dienstbaar is aan zijn inwoners en (agrarische) bedrijven. De ChristenUnie - SGP heeft daarbij een belangrijk vertrekpunt. Wij geloven dat de Schepper ons de zorg voor deze aarde toevertrouwd heeft. Daar willen wij als rentmeester mee omgaan, zodat we de aarde goed doorgeven aan onze kinderen.

Zo doen we ons werk

De ChristenUnie - SGP staat voor verantwoord waterschapsbestuur, weloverwogen keuzes en beheersbare kosten. Wij willen dat doen door de samenwerking op te zoeken met inwoners en bedrijven, andere overheden en belangenorganisaties. Zuiderzeeland is daarbij een deskundige omgevingspartner. Alleen zo kan de overheid bijdragen aan een toekomstbestendig gebruik van onze omgeving. Zuiderzeeland moet zich dan ook niet beperken tot zijn kerntaken, maar met een brede blik kijken naar de problematiek van vandaag en morgen. In het regeerakkoord is opgenomen dat water en bodem sturend worden bij ruimtelijke planvorming. Daarin ligt ook een opdracht voor Zuiderzeeland.

Ook bij de verwerking van afvalwater staan de ontwikkelingen niet stil. Door grondstoffen en energie te winnen uit het afvalwater kunnen we een belangrijke bijdrage leveren aan de totstandkoming van een duurzame en circulaire economie. De investeringen die we nu doen zullen leiden tot maatschappelijke opbrengsten in de toekomst.

Inhoudsopgave

Inleiding	1
• Het waterschap gaat ergens over!	
• Dit is onze motivatie	
• Zo doen we ons werk	
 Inhoudsopgave	 2
 Onze kandidaten voor Zuiderzeeland	 3
 Thema's in waterschap Zuiderzeeland 2023 - 2027	
1. In dienst van de samenleving	4
2. Perspectief bieden aan landbouw en economie	6
3. Bevorderen van de gezondheid van mens en dier	7
4. Beschermen tegen de bedreigingen van water	8
5. Klimaatbestendig werken	9
6. Energieneutraal en circulair werken	11
7. Zorgen voor natuur en milieu	12
8. Water en recreatie samenbrengen	13
9. Verantwoord omgaan met uw geld	14

Onze kandidaten voor Zuiderzeeland

	Naam	Woonplaats	Partij
1.	Wolter van der Kooij	Dronten	ChristenUnie
2.	Jacob de Borst	Urk	SGP
3.	Albert Woord	Urk	ChristenUnie
4.	Teun Pasterkamp	Urk	SGP
5.	Jelte Hoving	Almere	ChristenUnie
6.	Jouke Aalvanger	Emmeloord	SGP
7.	Anjo Simonse	Emmeloord	ChristenUnie
8.	Jelle van Veen	Urk	SGP
9.	Lambert Ebbers	Lelystad	ChristenUnie
10.	Kees Versprille	Kraggenburg	SGP
11.	Ina de Jong	Urk	ChristenUnie
12.	Tunis Hoekstra	Urk	SGP
13.	Siebe de Graaf	Almere	ChristenUnie
14.	Jelle Schenk	Emmeloord	SGP
15.	Piet Moens	Luttelgeest	SGP
16.	Hendrik Jan van Leeuwen	Urk	SGP

Wat mag u verwachten van onze kandidaten voor het waterschapsbestuur?

- + Ons team heeft kennis van waterbeheer, bestuurlijke ervaring en een dienstbare, leergierige en integere opstelling.
- + Oog voor een duurzaam waterbeheer, zodat onze kinderen niet worden opgezadeld met problemen die we nu al kunnen voorzien.
- + Het vermogen om verbindingen te leggen met belanghebbenden in de samenleving.
- + Gericht op samenwerking om problemen op te lossen.
- + Bereid om als goede rentmeester verantwoording af te leggen over onze omgang met de schepping.
- + Transparantie bij de besluitvorming over watervraagstukken en zorgvuldigheid bij de afweging van maatschappelijke en individuele belangen.
- + Aanspreekbaar op de gedragscode van de ChristenUnie - SGP, die tot doel heeft om de integriteit te waarborgen.

Wolter van der Kooij Kandidaat ChristenUnie

Jacob de Borst Kandidaat SGP

Thema's in waterschap Zuiderzeeland 2023 - 2027

1. IN DIENST VAN DE SAMENLEVING

Water vormt een blauwe draad in de Bijbel. Zonder water zou er geen leven zijn. Bij de schepping heeft God ordening aangebracht in dag en nacht, water en land. Hij richtte zich daarna op de planten en dieren en tot slot was de aarde klaar voor de schepping van mensen.

Als ChristenUnie - SGP zien we de zorg voor Gods schepping als onze opdracht en op basis daarvan nemen wij bestuurlijke verantwoordelijkheid. Dat leidt tot herkenbaar rentmeesterschap. De mens en zijn behoefte zien wij niet als de maat der dingen! We maken keuzes in het zoeken naar balans tussen ecologie en economie, tussen welzijn en welvaart en tussen beschermen en benutten. We doen dat met het oog op onze kinderen en kleinkinderen en richten ons daarbij op de lange termijn. Financiën zijn voor ons niet bepalend, maar volgend voor het beleid.

De ChristenUnie - SGP fractie wil bewust meebouwen aan zo'n eerlijke, transparante, rechtvaardige overheid. De fractie is ook daarom zélf aanspreekbaar op haar handelen. Wij zijn goed bereikbaar, en geven rekenschap van ons handelen wanneer dat gevraagd wordt.

De ChristenUnie - SGP kiest voor:

- **Gelijke kansen voor iedereen.** De ChristenUnie - SGP gelooft in de kracht van de parlementaire, democratische rechtstaat. Iedereen telt evenveel mee. Als burger en als kiezer.
- **Heldere communicatie over wat we doen.** Bij alle grote werken moet worden ingezet op optimale communicatie met omwonenden/betrokkenen, belanghebbenden en belangstellenden. Burgers verdienen tijdig de juiste informatie. Hierbij geven we duidelijk aan wat we wel en niet kunnen doen.
- **Het versterken van het vertrouwen tussen overheid en haar inwoners.** De democratie kan alleen bestaan bij de gratie van het vertrouwen van burgers. Dat vertrouwen moet worden teruggewonnen en versterkt. Om te werken aan het vertrouwen zorgen wij voor een betrokken, wijze, transparante en toekomstgerichte bestuurscultuur. Een cultuur waarin de overheid zelf de regels en wetten precies naleeft en het vertrouwen heeft dat de burgers dat ook doen. Wij doen dat in de wetenschap dat we ook fouten maken. Wij staan open voor gesprek en geven fouten toe. Ook als dat geld kost.
- **Maatwerk burgerparticipatie.** We streven ernaar dat inwoners, bedrijven organisaties, kennisinstellingen en medeoverheden vroegtijdig en volwaardig betrokken worden bij gebiedsprocessen en projecten. Dit stimuleert gezamenlijk verantwoordelijkheid voor een duurzame ruimtelijke ontwikkeling. Participatie voor, door en met publieke en private partners.

- **Serieus nemen van adviezen.** De adviezen van de Rekenkamer, Ombudsman en externe Bezwaaradviescommissies moeten zeer zwaar meewegen in de besluiten van het waterschap. Wij kijken hier alleen van af als we daar zwaarwegende redenen voor hebben.
- **Gedrag dat helpt de opgaven te realiseren wil de ChristenUnie - SGP belonen en aanmoedigen.** De wateropgave is een brede maatschappelijke opgave. Het realiseren daarvan vraagt inzet van allen. Dat dragen we voortdurend uit. We nodigen niet alleen overheden, maar ook maatschappelijke en economische sectoren en ingezetenen uit om bij te dragen. Alleen samen kunnen we dat bereiken wat nodig is. De inzet van anderen stimuleren we door bijdragen aan de opgave te belonen.

2. PERSPECTIEF BIEDEN AAN LANDBOUW EN ECONOMIE

Klimaatverandering is aan de orde van de dag. We zien steeds vaker langdurige droge periodes én wateroverlast door grote hoeveelheden neerslag. De ChristenUnie - SGP wil daarom werken aan balans tussen droge voeten aan de ene kant en het beperken van droogte aan de andere kant. In Nederland zijn we kampioen water afvoeren en we realiseren ons dat dit onnatuurlijke proces ernstige gevolgen heeft voor de ecologie en biodiversiteit. Voor de ChristenUnie - SGP zijn water en bodem leidend voor het inrichten en het gebruiken van onze leefomgeving. Daarom vinden we dat we zorgvuldig moeten omgaan met de verschillen van grondgebruik om grondwaterstanden aan te passen. De economie werkt in dienst van de samenleving en niet andersom. Wij willen ruimte bieden aan ondernemers die waardevolle diensten leveren aan de samenleving, met oog voor de omgeving waarin deze bedrijven actief zijn. Daarbij is het niet het uitgangspunt om te streven naar maximale groei, maar naar maximale bloei. De agrarische sector is van groot belang voor onze voedselvoorziening en levert een belangrijke bijdrage aan de economie in Nederland. Dagelijks zetten de vakmensen binnen de landbouw zich in voor veilige voeding, het onderhouden van het landschap en de bescherming van biodiversiteit.

De ChristenUnie - SGP kiest voor:

- + **Innovatie voor het herstel van ecologische waarden.** Waar mogelijk gaan we voor een natuurlijke inrichting van het watersysteem. De ChristenUnie - SGP ziet ook mogelijkheden in innovatie, zeker bij de waterzuiveringstaak.
- + **Het gebruik van innovatieve gewasbeschermingsmiddelen.** De doelen uit de Kader Richtlijn Water voor ecologie, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen kunnen we niet halen als we op de huidige manier verder gaan. De ChristenUnie - SGP vindt dat we door innovatie van gewasbeschermingsmiddelen de kwaliteit van het water en onze natuur sterk kunnen verbeteren. Bovendien wil de ChristenUnie - SGP kunstmest vervangen door meer natuurlijke kunstmestvervangers.
- + **Kringlooplandbouw.** De ChristenUnie - SGP wil boeren graag helpen om hun kringloop gesloten te krijgen die op nationaal/regionaal niveau haalbaar is. Kringlooplandbouw is beter voor de bodem en het water. Waar het mogelijk is werken we samen om een toekomstgerichte landbouw te ontwikkelen. Tegelijk betrekken we de consumenten hierbij door goede voorlichting te geven over hun koopgedrag. Als waterschap kunnen we hieraan een belangrijk bijdrage leveren.
- + **Een waterschap dat samenwerkt voor een duurzame leefomgeving.** De ChristenUnie - SGP kijkt niet alleen naar de kerntaken (schoon, voldoende en veilig water), maar ook naar de ontwikkeling van een duurzame (leef)omgeving. Dat kan een waterschap niet alleen. De ChristenUnie - SGP wil dat het waterschap dat doet in samenwerking met andere overheden, ondernemers en het onderwijs.
- + **Investeren in kennis over water.** Nederland is wereldkampioen watermanagement. De ChristenUnie - SGP wil blijven investeren in deze kennis in samenwerking met de andere waterschappen. De ChristenUnie - SGP wil jonge mensen betrekken bij watervraagstukken via scholen en jeugdbesturen. Zoals water ons verbindt met de hele wereld en haar bewoners, zo willen wij onze kennis en vaardigheden met hen delen. Nationaal en internationaal.
- + **Peilbeheer.** Wij doen zoveel mogelijk recht aan belanghebbenden in een peilvak.

3. BEVORDEREN VAN DE GEZONDHEID VAN MENS EN DIER

Voldoende schoon en gezond water in de leefomgeving is van groot belang voor de gezondheid van mens en dier. Ook de landbouw en industrie hebben groot belang bij zoet water. Maar de aanwezigheid van voldoende en schoon water is steeds minder vanzelfsprekend. Daarom is het enorm belangrijk om met zorg om te gaan met het beschikbare zoete water en het vergroten van de kwaliteit hiervan. De ChristenUnie - SGP zet daarom maximaal in op behoud van zoveel mogelijk zoet water van een zo goed mogelijke kwaliteit. Dat doen we bij voorkeur op een zo natuurlijk mogelijke manier.

De ChristenUnie - SGP kiest voor:

- + Behoud en vergroting van onze zoetwatervoorraad** 98% van het water op aarde is zout. Wat er aan zoet water is, moet beschermd worden. Onze drinkwatervoorziening is ervan afhankelijk. Ook landbouw, natuur en industrie hebben belang bij voldoende, gezond en zoet water. We maken zoveel mogelijk gebruik van natuurlijke omstandigheden: het verruimen van waterlopen, bufferen van zoet water op plaatsen waar dat kan en het vergroten van zoetwater voorraden in de bodem.
- + Aanpakken van watervervuiling.** Overtredingen met watervervuiling pakken we streng aan. De vervuiler betaalt de kosten voor het wegnemen van de vervuiling. Verontreinigingen door botulisme en blauwalgen worden zoveel mogelijk bestreden. We werken aan verbetering van de kwaliteit van het water uit de waterzuiveringen. Het mag geen afbreuk doen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater. Naast aanpak bij de bron, steunen we innovatieve technieken die medicijnresten uit het afvalwater halen, als eerste op plaatsen waar het effluent gebruikt kan worden. Ook burgers en bedrijven benaderen wij met een bewustwording om bronaanpak te stimuleren.
- + Duidelijkheid over de beschikbaarheid en verdeling van zoet water.** We werken samen met Rijk, Provincies, Gemeenten en belanghebbende sectoren, met behoud van ieders verantwoordelijkheid. Voor derden moet duidelijk zijn wie waarvoor verantwoordelijk is.
- + Sectorale belangen moeten niet bekostigd worden uit gemeenschapsgeld.** Bij een grotere zoetwaterbehoefte dan beschikbaar, is het aan partijen die daar belang bij hebben om na te gaan hoe zij daarin kunnen voorzien. Als het waterschap daaraan mee kan werken, zal zij dat doen. In dat geval zal de betreffende sector daarvoor de kosten betalen.
- + Het juiste grondgebruik op de juiste plaats kan problemen voorkomen.** Bij het toestaan van nieuwe functies in een gebied, moet rekening gehouden worden met de kwantiteit en kwaliteit van het beschikbare water in een bepaald gebied. Op deze manier voorkomen we problemen in de toekomst.

4. BESCHERMEN TEGEN DE BEDREIGINGEN VAN WATER

De ChristenUnie - SGP wil dat wij en de generaties na ons, veilig in Nederland kunnen wonen en werken. Het waterschap zorgt voor de bescherming tegen water. Sterke dijken, goed onderhouden waterkeringen en een waterbestendige omgeving zijn van levensbelang. Veiligheid is niet vanzelfsprekend. We moeten blijven investeren om ons te beschermen tegen de gevaren van teveel en te weinig water. De zomer van 2021 is daar een goed voorbeeld van met ongekend hoogwater in de grote rivieren en enorme overstromingsschade in Limburg. De perioden van ernstige droogte in 2018 en 2019 lieten zien dat dijken ook hier gevoelig voor kunnen zijn.

De ChristenUnie - SGP kiest voor:

- **Veilige dijken.** Het veranderende klimaat stelt hogere eisen aan het ontwerp én het beheer van dijken. Het uitvoeren van deze taken heeft daarom prioriteit. De verwachting is dat de waterafvoer in de grote rivieren en beken steeds meer met pieken gepaard gaat en de druk op de dijken en kades vergroot. De dijken en kades moeten bestand zijn tegen hoge piekafvoeren en langdurige droogte.
- **Het goed informeren van inwoners en bedrijven over de mogelijke waterrisico's.** Veel inwoners van Nederland zijn zich niet bewust van het gevaar van water en van het wonen in een laaggelegen delta. Omdat de waterschappen hun werk goed doen, beseffen veel mensen niet hoeveel inspanningen en middelen dit vergt en wat de impact kan zijn van achterstallig onderhoud. Meer voorlichting en educatie is nodig om de bewustwording hierover te vergroten en het belang en bestaansrecht van waterschappen onder de aandacht te brengen.
- **Het beperken van bodemdaling.** In delen van ons beheergebied hebben we te maken met ernstige bodemdaling. Doordat de bodem zakt en de dijk hoger worden, worden ook de gevolgen van een overstroming heviger. Daarbij leidt bodemdaling tot extra CO₂-uitstoot (veen), kwel en verzilting. Dit moet anders. De leefbaarheid en houdbaarheid van wonen en agrarisch gebruik in deze gebieden staat op termijn onder grote druk. De ChristenUnie - SGP wil onderzoek doen naar een oplossing waarin de bodemdaling sterk wordt afgeremd én die rekening houdt met de belangen van de agrarische sector en bewoners. De Provincie moet ruimte gaan bieden voor functiewijzigingen.
- **Het maken van slimme locatiekeuzes.** Het waterschap stimuleert de samenleving om meer waterbewust te wonen en te werken: wonen op lage, overstroombare plaatsen met een kwetsbare waterhuishouding moet sterk worden ontmoedigd. Zo hopen we te voorkomen dat extra grondstoffen, CO₂ en energie nodig is om bijvoorbeeld woningen of grond op (te) lage plaatsen droog te houden.
- **Het benutten van kansen.** Het waterschap moet proactief kansen in ruimtelijke ontwikkelingen voor bijvoorbeeld fiets- en wandelpaden, natuurontwikkeling en bloemrijke dijken verzilveren. Op deze manier kan op een goedkope manier veel maatschappelijke winst worden geboekt. Vroegtijdig en intensief samenwerken met andere overheden en organisaties is hiervoor noodzakelijk.
- **HoogWaterBeschermingsProgramma.** Zuiderzeeland moet beloond worden voor het tijdig en innovatief programmeren van dijkversterkingen.

5. KLIMAATBESTENDIG WERKEN

Het klimaat is altijd in beweging. Natuurlijke én menselijke invloeden zorgen voor verandering. Sinds de industriële revolutie is de invloed van de mens op het klimaat snel groter geworden. De klimaatverandering die we de afgelopen decennia meemaakten, heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu. Sinds 1900 is de temperatuur in Nederland met bijna 2 °C gestegen en is de hoeveelheid neerslag gemiddeld met 20-25 % toegenomen. En ervaringen in 2018, 2019 en 2020 tonen aan dat ook droogte in het groeiseizoen ons flink parten kan spelen. Nederland is extra kwetsbaar voor overstromingen omdat ons land voor een groot deel onder de zeespiegel ligt. Ook kan klimaatverandering leiden tot een tekort aan drinkwater of onze gezondheid door nieuwe infectieziekten nadelig beïnvloeden.

De ChristenUnie/SGP vraagt specifiek aandacht voor:

- + Herstellen van het natuurlijke bodem- en watersysteem.** De gevolgen van klimaatverandering kunnen we alleen opvangen door de veerkracht van het natuurlijke bodem- en watersysteem te herstellen, robuuste verbindingen tussen de bebouwde omgeving en het landelijk gebied aan te leggen en effectieve afvoer- en bergingsvoorzieningen te realiseren.
- + De rekening niet doorschuiven naar toekomstige generaties.** De ChristenUnie - SGP wil dat de openbare ruimte in Nederland ruim vóór 2050 waterrobuust en klimaatbestendig (duurzaam) is. Wij mogen door onze keuzes onze (klein-)kinderen niet opscheppen met torenhoge lasten en niet-beheersbare maatschappelijke vraagstukken. Het klimaat wacht niet op ons!
- + Meer water vasthouden in onze bodem.** Herstel van het natuurlijke systeem begint met het vergroten van de infiltratie van regenwater in de bodem. Het vasthouden van water in de bodem neemt in stedelijk én landelijk gebied sterk af. Door meer water vast te houden krijgen we bij hevige regenval minder wateroverlast en is tijdens droogte blijft water langer beschikbaar om verkoeling te bieden. Dit grondwater vormt in tijden van droogte een belangrijke bron en buffer (verbinding) tussen natte en droge perioden.
- + Meer toezicht op het oppompen van water uit de grond en uit het oppervlaktewater.** Ook moet er werk worden gemaakt van regionale verdringingsreeksen zodat inwoners, boeren en tuinders duidelijkheid krijgen over de beschikbaarheid van water in tijden van droogte, als de vraag naar water vele malen hoger ligt dan de beschikbaarheid ervan. Wij ontwikkelen beleid voor nieuwe watervragers. Maandenlang inunderen van landbouwgrond en oppompen van water in het kader van bodemziektenbestrijding wordt in het kader van kringlooplandbouw ontmoedigd en vergunningplichtig.
- + Schouwplicht.** We heroverwegen de schouwplicht, waarbij agrariërs de verantwoordelijkheid krijgen voor het beheer van eigen sloten.
- + Vergroenen van stedelijke gebieden.** Stedelijke gebieden zijn veelal verhard en versteend waardoor de natuurlijke veerkracht en sponswerking is verdwenen. Schoon hemelwater wordt grotendeels via het riool afgevoerd en als gevolg hiervan verontreinigd. Minder verharding (meer infiltratie van hemelwater, minder hittestress), meer groen (verkoeling, biodiversiteit) is hard nodig.

+ Ondersteunen van burgerinitiatieven. Voor klimaatbestendige dorpen en steden hebben we fysieke groene ruimte zoals parken, wadi's, daken en tuinen nodig. Maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering te verzachten, moeten steeds meer opkomen uit burgerinitiatieven: meer groene daken en groene tuinen, stimuleren van gemeenten om zelf openbare ruimte te vergroenen. De aanwezigheid van water maakt woonwijken mooier en verhoogt de kwaliteit van een wijk. Wij willen dan ook stimuleren dat bij de aanleg van wijken maximale aandacht is voor een mooie, natuurlijke, ecologisch waardevolle inrichting.

6. CIRCULAIR EN ENERGIENEUTRAAL WERKEN

De ChristenUnie - SGP wil dat waterschappen in 2050 volledig circulair zijn. Dat betekent een omwenteling en omdenken in de manier waarop we omgaan met grondstoffen en onze leefomgeving. Door energie te besparen én op te wekken, grondstoffen te besparen én te hergebruiken/winnen, wordt de impact op de natuur en milieu beperkt en de regionale economie versterkt. Dat vraagt een grote inspanning van ons allemaal: alle producten en diensten moeten zó slim worden ontworpen dat de waarde, herbruikbaarheid, kwaliteit en levensduur voor een lange periode in een gebruikerskringloop is gegarandeerd. Van bezit naar gebruik, van afval naar grondstof, van eenmalig benutten (lineair) naar sluitende kringlopen (circulair). Als waterschappen passen we dit principe toe bij de inkoop, het ontwerp, realisatie en beheer van onze eigendommen en installaties. Klimaatverandering is een belangrijke aanleiding voor de energietransitie van fossiele naar duurzame, schone bronnen. CO₂-reductie staat hierbij voor de ChristenUnie - SGP centraal. Duurzaam energiegebruik is noodzakelijk voor een CO₂-arme samenleving in 2050. Om de nationale klimaatambities te halen, moet Nederland de energietransitie versnellen. Waterschappen hebben een belangrijke rol hierbij.

De ChristenUnie - SGP kiest voor:

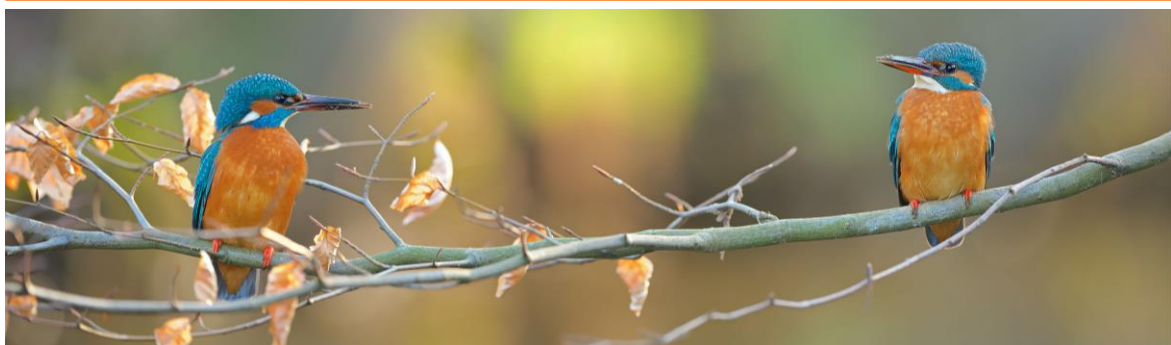
- **Zoveel mogelijk hergebruik van materialen.** De ChristenUnie - SGP vindt het vanuit verantwoord rentmeesterschap belangrijk dat bestaande (rest)materialen zoveel mogelijk worden hergebruikt. De rioolwaterzuiveringsinstallaties van het waterschap zijn [onder andere] belangrijke 'hubs' waar schoon water, energie en grondstoffen worden teruggewonnen uit rioolwater.
- **Benutten van lokale kringlopen.** Nieuwe materialen zijn bio-based en bij voorkeur lokaal geproduceerd in een kringloopeconomie met nieuwe verdienmodellen. Vrijkomende biomassa bij het onderhoud van wateren en dijken wordt lokaal als bodemverbeteraar verwerkt als bouwsteen in de kringlooplandbouw.
- **Opwekken en besparen van energie.** De waterschappen leveren een belangrijke bijdrage aan de verduurzaming van de energieproductie en het energiegebruik in Nederland. De komende jaren wil de ChristenUnie - SGP nog meer inzetten op warmtewinning (aquathermie) uit rioolwaterzuiveringen, riolen of oppervlaktewater. Waterschappen moeten rioolwaterzuiveringsinstallaties inzetten als hubs voor duurzame energie zoals groengas en waterstof. Innovatie wordt waar mogelijk toegepast om de uitstoot van methaan- en lachgas sterk te reduceren. Dijken worden waar mogelijk benut voor zonne-energie. We blijven producent en worden geen energieleverancier.
- **Duurzaam inkopen van materialen.** Waterschappen moeten fors inzetten op duurzaam en sociaal inkopen, bijvoorbeeld duurzame materialen en energiezuinige apparaten en technieken toepassen. Het reduceren van zuiveringsslib en het terugwinnen van warmte en grondstoffen hieruit, zorgt ervoor dat klimaat, mens, milieu en natuur erop vooruitgaan.

7. ZORGEN VOOR NATUUR EN MILIEU

We zijn rentmeesters. Dit betekent dat de ChristenUnie - SGP goed en verantwoord om wil gaan met onze natuur en het milieu. Zij zijn belangrijk voor mens en dier om zowel lichamelijk als psychisch gezond te zijn en blijven. De natuurontwikkeling lift mee met een adequaat waterbeheer. We willen in samenspraak met land- en tuinbouwbedrijven biodiversiteit – de verscheidenheid aan planten- en diersoorten - in en om zoveel mogelijk kilometers sloten bereiken. Een grote variatie aan teelten levert een bijdrage aan biodiversiteit. Daarbij moet bijzondere aandacht zijn voor weidevogels en voor de bescherming van bijenkolonies en insecten. Dit geldt ook voor het agrarisch natuurbeheer langs waterlopen. De ChristenUnie - SGP ondersteunt het Actieplan Bodem en Water. Waar mogelijk werken we samen aan een gezonde leefomgeving waarin het goed wonen en werken is. De agrariërs en natuurbeheerders zijn de ruggengraat van landschaps- en natuurbeheer in ons land.

De ChristenUnie - SGP kiest voor:

- + **Versterken van biodiversiteit.** Het waterschap stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van een gezonde biodiversiteit. Het ontstaan en behouden van een goede biodiversiteit is een complex samenspel van de waterkwaliteit, maar ook de sloten, en andere wateroevers spelen hier een belangrijke rol in.
- + **Beheren van sloten op een manier die goed is voor de natuur.** De ChristenUnie - SGP wil een goed en verantwoord onderhoud van sloten en andere wateroevers. We willen hierbij zoeken naar oplossingen waar landbouw, natuur en waterkwaliteit voordeel bij hebben.
- + **Bestrijden van invasieve exoten.** Planten en dieren die niet van nature voorkomen in ons land, vormen vaak een bedreiging voor onze veiligheid, de biodiversiteit en de waterkwaliteit. Daarom moeten ze zo effectief mogelijk bestreden worden.
- + **Versterken van waterkwaliteit volgens de Europese norm.** Volgens de Europese Kaderrichtlijn Water moet uiterlijk in 2027 in heel Europa de kwaliteit van het water op orde zijn, zowel chemisch als ecologisch. We houden vast aan het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Het waterschap meet en monitort de toestand van de wateren in haar gebied en neemt alle maatregelen die nodig zijn om aan de richtlijn te voldoen voor zover dat de verantwoordelijkheid van het waterschap is. Alleen op die manier blijft ons drink- en oppervlaktewater schoon.
- + **Een gezonde visstand.** De ChristenUnie - SGP streeft naar een gezonde visstand. Waterwerken worden waar mogelijk zo visvriendelijk en passeerbaar gemaakt. Een goede visstand draagt bij aan een gezonde ecologie van de wateren en heeft een positief effect op de waterkwaliteit. Om vervuiling te voorkomen zetten we in op loodvrij vissen in de sportvisserij.

8. WATER EN RECREATIE SAMENBRENGEN

Het water is belangrijk voor de recreatie. We mogen genieten van het water en de natuur. Denk aan zwemmen, schaatsen, varen of vissen. Het waterschap bevordert dat paden langs het water en de dijken zo veel mogelijk beschikbaar zijn voor wandelaars en fietsers. Soms worden recreatietaken of taken ten aanzien van gebieds- en landschapsontwikkeling uitgevoerd door het waterschap. Het waterschap is daarbij niet verantwoordelijk voor de financiering. De ChristenUnie - SGP wil dat het waterschap vooraf heldere afspraken maakt met de betrokken partijen, zoals gemeenten, provincie en soms ook Rijkswaterstaat. Een belangrijke randvoorwaarde voor de ChristenUnie - SGP is dat recreatief gebruik van het water niet in strijd mag zijn met de uitvoering van de kerntaken van het waterschap.

De ChristenUnie - SGP kiest voor:

- ⊕ **Recreatieve wensen van inwoners.** Zo kan er in overleg met betrokkenen, de gemeente of de provincie, ruimte ontstaan voor de aanleg van wandelpaden, kanovoorzieningen, zwemwatervoorzieningen, vissteigers of bijvoorbeeld een fietsbrug of –pont.
- ⊕ **Afstemming met de particuliere grondeigenaren.** We willen niet dat het recreatieve gebruik leidt tot overlast voor de omgeving. De plannen moeten daarom worden afgestemd met de belanghebbenden.
- ⊕ **Een goede omgang met de Nederlandse historie in en rond het water.** Er moet daarom zorgvuldig worden omgegaan met het watererfgoed zoals waardevolle watermolens, sluizen en gemalen. Bijzondere watergangen onderhouden we goed.
- ⊕ **De realisatie van architectonische verantwoorde gebouwen en gemalen.** Bij de aanleg van watergangen, dijken of andere waterinfrastructuur wordt gezorgd dat deze goed worden ingepast in het landschap.
- ⊕ **Goede voorzieningen voor de recreatievaart.** Toeristische routes met afmeerplaatsen en afgiftepunten voor vuilwater vormen de basis voor verantwoorde recreatievaart. Plezierboten moeten hun vuilwatertank niet lozen op onze vaarten en meren. Het waterschap spant zich daarvoor in. Het waterschap maakt met de provincie en/of gemeenten heldere afspraken over deze taak en de financiering.

9. VERANTWOORD OMGAAN MET UW GELD

De ChristenUnie - SGP vindt dat waterschappen verstandig moeten omgaan met de middelen die zij hebben. Een goede uitvoering van de waterschapstaken staat daarbij voorop. We spannen ons in om een verhoging van de lasten voor inwoners en bedrijven te beperken. Bij de uitvoering van de werkzaamheden moet het waterschap altijd zoeken naar de meest efficiënte en slimme aanpak. Als gevolg van de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne zijn de prijzen voor gas- en materialen extreem gestegen. Daarbij leidt de overspannen woningmarkt en bouwsector ook tot schaarste in beschikbare bouwmaterialen en personele middelen. Als gevolg hiervan worden investeringen fors duurder en stijgen de uitvoeringskosten van waterschappen ook ongekend hard. Extra investeren in duurzame opwekking én besparing van energie, maakt waterschappen minder afhankelijk van gas en zorgt dat uitvoeringskosten lager worden. Investeren in een energieneutraal waterschap en een klimaatbestendige omgeving mogen als gevolg van deze kostenontwikkelingen niet worden uitgesteld of versoberd, maar dienen juist te worden versneld. De ChristenUnie - SGP vindt dat het waterschap zijn taken en werkzaamheden uitvoert tegen de laagste maatschappelijke kosten. We willen vasthouden aan het principe dat de vervuiler of de veroorzaker van een waterprobleem (mee)betaalt aan de benodigde maatregelen. Kosten en lasten willen we niet doorschuiven naar de volgende generaties. Het waterschap werkt democratisch en legt publiekelijk verantwoording af over de genomen besluiten. Jaarlijks wordt inzichtelijk gerapporteerd over de uitgevoerde werkzaamheden en de besteding van de middelen. Op deze manier wil de ChristenUnie - SGP ervoor zorgen dat u weet waaraan het waterschap uw geld besteedt.

De ChristenUnie - SGP kiest voor:

- + **Beheersing van de van de waterschapslasten.** Bij de besluitvorming over investeringen worden de risico's helder in beeld gebracht. Een maatschappelijke kosten-batenanalyse mag hierbij niet ontbreken.
- + **Kwijtscheldingsbeleid.** Gezien de omvang van het jaarlijkse kwijtscheldingsbedrag, houden we deze bestuursperiode het kwijtscheldingsbeleid tegen het licht.
- + **Benutten van subsidies voor projecten van het waterschap.** Middelen van het Rijk, de provincie of de Europese Unie worden door het waterschap ingezet om boven op de eigen taken extra doelen te realiseren voor natuur, recreatie en landschap. Als het waterschap neventaken uitvoert, dragen de hiervoor verantwoordelijke medeoverheden de kosten.
- + **Duurzaam financieel beleid.** We verschuiven de kosten niet naar volgende generaties. Om de toekomstige rentelasten tot een acceptabel niveau te beperken wordt een schuldenplafond gehanteerd. Lenen doen we alleen in gezonde en toekomstbestendige verhoudingen.
- + **Geld voor versnelling naar CO₂-neutraal waterschap.** Financiële voordelen, die waterschappen hebben uit hun eigen fossielvrije duurzame energieopwekking, worden voornamelijk gebruikt voor het doorontwikkelen van projecten die bijdragen voor het behalen van de klimaatdoelstellingen van 2030. Op deze manier versnellen we een CO₂-neutraal waterschap.

- ⊕ **Eerlijke en integere omgang met investeringen.** Voor investeringen willen we afschrijven over de reëel te verwachten levensduur. De ChristenUnie - SGP wil kapitaalvernietiging voorkomen en niet meewerken aan boekhoudkundige, fiscale trucs of te risicovolle financiële constructies om een gunstigere lastenontwikkeling voor te spiegelen.
- ⊕ **Eerlijke kostenverdeling over de verschillende belangencategorieën.** Ons uitgangspunt is: de vervuiler, of degene die het meeste voordeel heeft bij de waterschapstaak, betaalt ook het meest. Bij een herziening van het belastingstelsel zullen wij hier aandacht voor vragen.
- ⊕ **Samenwerken met andere overheden.** De ChristenUnie - SGP wil dat er heldere afspraken zijn over de kostenverdeling tussen overheden. Samenwerking moet leiden tot een zichtbaar positief financieel resultaat voor inwoners en bedrijven.

**Christen
Unie**

SGP

Samen actief in Zuiderzeeland